

NOBELS FREDSSENTER, OSLO 11. JANUAR 2019

I forbindelse med lansering av Regjeringens fjerde handlingsplan for Kvinner, fred og sikkerhet (2019-2022) ble det gjennomført et dagsseminar i regi av den norske regjering, the UN Development Programme (UNDP) og the International Civil Society Action Network (ICAN). Modige kvinnelige fredsbyggere fra Nigeria, Syria, Yemen og Afghanistan deltok i panelet eller på skype. De fortalte uredd om sitt arbeid for å finne fredelige løsninger i land hvor sivil mobilitet er meget innskrenket og farlig.

Omfanget av voldelig ekstremisme er enormt. Fortsatt er mange kvinner og barn i IS-fangenskap, hvor de utsettes for mishandling. Det samme gjelder tusenvis av kvinner/jenter som er kidnappet av Boko Haram. Hvis de er så heldige å få komme tilbake til lokalsamfunnet, opplever de stigmatisering – ingen vil ha noe med dem å gjøre – ikke en gang familien! Mange ledere mener også at kvinner ikke spiller noen rolle, aller minst i fredsforhandlinger. Mange fredsaktivister må derfor skjule sitt arbeid. Likevel klarte man i Afghanistan å samle 800 kvinner på én dag, en nasjonal fredskaravane. Representanten fra Yemen forteller at de kan dukke opp hvor som helst, og grasrota virker bedre enn FN-troppene. Kvinnene i panelet informerer om den vanskelige sivile situasjonen. Selv om de blir «invitert med», opplever de at kvinner står på en sjekkliste, hvor de blir krysset av for deltagelse, men ikke har noen reell innflytelse. Deres mål er å påvirke politikere og den politiske situasjonen.

Den nye handlingsplanen er også et tverrdepartementalt samarbeid. Den berører fem statsråder. Utenriksminister Ine Eriksen Søreide introduserte Handlingsplanen, og rådgiver Magnus Holtfodt fra FOKUS var invitert til å kommentere den nye utgaven. Han var meget dyktig med både ros og ris (mangel på budsjett). I den nye handlingsplanen settes søkelyset også på kvinners deltagelse og rettigheter i innledende, uformelle fredssamtaler. Norge skal jobbe enda mer systematisk med kvinner, fred og sikkerhet. De skal styrke kjønnsperspektivet i internasjonale operasjoner og oppdrag, samt øke innsatsen for jenter og kvinner i humanitært arbeid.

De fem statsrådene (til v.) i samtale om FNs sikkerhetsresolusjon 1325. Utenriksminister Ine Søreide Eriksen var en dyktig møteleder, faktaorientert, saklig og humorfylt. Hun presiserer at det ikke er nok at kvinner sitter ved fredsbordet. Det store spørsmålet er hvordan og hvorledes. Kvinner må kunne bringe frem tanker, idéer og bli hørt.

Utenriksminister, utviklingsminister, forsvarsminister, justis-, beredskaps- og innvandringsminister og barne- og likestillingsminister (hovedansvarlig) – hele fem statsråder - står bak Handlingsplanen.

Kvinner og menn, jenter og gutter som er rammet av seksualisert og kjønnsbasert vold, skal ivaretas. Det gjelder også barna som blir født som følge av overgrep. FNs sikkerhetsresolusjon 1325 ble vedtatt i 2000, men Norges innsats for kvinners deltagelse og innflytelse i freds- og sikkerhetsarbeid begynte lenge før det, men vi har lite dokumentasjon.

Resultatmålingen skal styrkes fremover, og indikatorene er på plass i den nye Handlingsplanen. Planen understreker også at Norge vil være en forutsigbar og langsiktig partner for en fredelig og trygg fremtid.

Fredsbygging handler om menneskerettigheter. Seksualisert vold i krig og konflikt er bevisst krigføring. Derfor er vi stolt av at Norge kan lansere en ny handlingsplan for «Kvinner, fred og sikkerhet» (*Utenriksministeren*). Vi har flere kvinner i Forsvaret enn tidligere, men vi vet at det fremdeles er et problem for noen kvinner i militæret. Våre tankemønstre må endres. SR 1325 er et globalt ansvar og er integrert i all militær utdanning i Norge (*Forsvarsministeren*). Arbeidet i Norge skjer i tett samarbeid med frivillige organisasjoner (*Barne- og likestillingsministeren*).

Kvinner og jenter som har vært utsatt for seksuell vold, blir stigmatisert og har både psykososiale- og andre helsebehov når de returnerer hjemlandet. De har også stor økonomiske utfordringer. Enker kan dømmes til døden, og fremtiden for mange foreldreløse barn er meget usikker. Noen steder øker risikoen for videre radikaliserings når de etter returen møter manglende muligheter. Lokale kvinneorganisasjoner har ledet arbeidet med å identifisere og ta tak i den alvorlige situasjonen for kvinner og barn. De tilbyr traume-terapi, yrkesopplæring og tilgang til politi og myndigheter.

De fleste land mangler politikk og lover som omhandler behandling av returnerte innbyggere, spesielt kvinner og barn. I mange tilfelle velger kvinner å ikke reise tilbake fordi de ikke har mulighet til å få statsborgerskap eller omsorgstillatelse for barn som er født i fangenskap. De modige kvinnene vi hørte, risikerer eget liv for å inkludere kvinner som vender «hjem» og bekrefter hvordan og hvorfor enkeltkvinner og sivile kvinneorganisasjoner spiller en viktig rolle.

We are busy, we never give up, and we are in the front to save lives. Taliban snakker med oss i Afghanistan, men de foreslår ofte “*Have some green tea instead?*” Vi skal være stille, men strategiske for at vår stemme skal høres. *Vi snakker for dem som selv ikke kan snakke: syke, døende og de uten skolegang – ja, alle de sårbare, sier fredsaktivistene.*

Å få høre disse stemmene, ikke via aviser, korrespondenter eller reportere, gjør noe med deg. Du er midt i verden og blir berørt av krig og konflikt på en mer direkte måte. Som soroptimist blir jeg minnet om vår tidligere SI president, Hanne Jensbos valgspråk: *Actions speak faster than words.*

Gerd Louise Molvig
Unions FOKUS-kontakt